

ТРЕТА СРЕЩА ЗА МЕДИАЦИЯ ПО НАЦИОНАЛНОТО ХРАНИЛИЩЕ ЗА РАДИОАКТИВНИ ОТПАДЪЦИ В КОЗЛОДУЙ

[Международен фонд „Козлодуй“](#) за подпомагане извеждането от експлоатация на блокове 1-4 на АЕЦ „Козлодуй“ се администрира от [Европейската банка за възстановяване и развитие](#) (ЕБВР) от името на Европейската комисия и други европейски донори (Австрия, Белгия, Дания, Франция, Гърция, Ирландия, Нидерландия, Испания, Швейцария и Обединеното Кралство). Целта на фонда, освен всичко останало, е да подпомогне българското правителство при извеждането от експлоатация на блокове 1-4 на АЕЦ „Козлодуй“ и при изграждането на повърхностно хранилище на площадка „Радиана“ за безопасно погребване на ниско- и средноактивни радиоактивни отпадъци, генерирани от извеждането от експлоатация на блоковете.

Съгласно [Механизма за подаване на жалби](#) (МПЖ) на ЕБВР в момента се провежда медиация между представителите на гражданското общество от Румъния и България (Жалбоподатели) и [Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“](#) (ДП РАО), наричани „Страните“. Механизмът за подаване на жалби по проектите е инструмент на ЕБВР за отчетност, който се отнася за независимия преглед на потенциални проблеми, свързани с околната и социалната среда, както и с публичното предоставяне на информация във връзка с проектите на ЕБВР. Целта на инициативата за решаване на проблеми е да се разгледат въпросите, повдигнати в жалбата чрез МПЖ, и да се намерят приемливи решения и за двете Страни без да се вменява вина или грешка.

Резюме на медиацията към настоящия момент е представено по-долу:

Жалба по Механизма за подаване на жалби на ЕБВР от представители на гражданското общество от Румъния и България

През март 2018 г. представители на гражданското общество от България и Румъния изразиха своите [притеснения](#) чрез Механизма на ЕБВР за подаване на жалби във връзка с финансирането и изграждането на повърхностно хранилище за радиоактивни отпадъци в близост до АЕЦ „Козлодуй“, България (на около 4 км от река Дунав). Изразените притеснения са свързани с възможните въздействия от проекта върху местното население и околната среда. Жалбоподателите също така подчертават необходимостта от по-голяма прозрачност и конструктивни обществени обсъждания в съответствие с най-добрите международни практики.

В съответствие с [Регламента за работа на Механизма за подаване на жалби](#), Леонардо Д'Урсо е определен да изпълнява ролята на независим медиатор в Инициативата за разрешаване на проблеми с цел улесняване медиацията между представителите на гражданското общество и ДП РАО.

Механизмът за подаване на жалби подпомогна Страните да подготвят дневен ред за медиацията, включително списък на темите, които да бъдат разгледани в съответствие с Рамковото споразумение, което те подписаха в Козлодуй през м. декември 2018 г. В периода от март 2018 г. до февруари 2020 г. Механизмът за подаване на жалби улесни диалога между представителите на гражданското общество и ДП РАО, като спомогна за обмен на информация във връзка с проекта на ЕБВР. Чрез процеса, осигурен от МПЖ, жалбоподателите получиха информация за ролята на ЕБВР при изграждането на хранилище на площадка „Радиана“ и им беше представена информация относно финансирането на хранилището, избора на площадката, проекта на хранилището, капацитета на погребване и типа на отпадъците, които ще се погребват.

Страните се срещнаха за първата си съвместна медиаторска среща на 7 декември 2018 г. в Козлодуй, България, и за втората медиаторска среща - на 17 юли 2019 г. в Крайова, Румъния. На 18 февруари 2020 г. в Крайовапредставителите на гражданското общество от Румъния и България и

представителите на ДП РАО участваха в трета среща за медиация заедно с представители от ЕБВР, съответните експерти и длъжностни лица от Румъния и България. Кметът на Козлодуй и заместник-кметът на Крайова също присъстваха на срещата и се договориха, че проектът не трябва неблагоприятно да засяга хората или околната среда, и че трябва да се спазват международните разпоредби по време на изграждането и експлоатацията на хранилището.

Позиция и искания на Жалбоподателите по време на третата медиаторска среща

По време на третата обща среща за медиация в Крайова Жалбоподателите повториха своите притеснения относно избора на площадка „Радиана“ за българското хранилище за ниско- и средноактивни отпадъци по отношение на характеристиките на почвата, вида на радиоактивните отпадъци, които ще се погребват, и капацитета на хранилището. Жалбоподателите изразиха своето опасение от потенциалното радиационно влияние върху река Дунав и свързаните екосистеми и поставиха за обсъждане о загрижеността си по повод изграждането на хранилището в близост до съоръжението на НАТО в Девенселу, Румъния. Въз основа на информацията, налична в официалните документи, българските и румънските Жалбоподатели, като представители на гражданското общество, изразиха своята твърда позиция, че хранилището трябва да бъде изградено на различно място, далече от река Дунав. Те смятат, че капацитетът на хранилището е по-голям от наличния отпадък от извежданите от експлоатация на блокове 1-4 - мнение, което се поддържа от официалната информация, получена по време на общественото обсъждане на Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), проведено в Крайова. Те смятат, че проекта на хранилището, позволяващ капацитет за погребване от 350 000 тона, е по-голям от необходимия за отпадъците от изведените от експлоатация блокове от 1 до 4, въз основа на информация, предоставена в ОВОС) на проекта. Жалбоподателите изразиха своите опасения, че радиоактивните отпадъци от реакторите на блокове 5 и 6, и новия блок 7 в АЕЦ „Козлодуй“ и отпадъци, идващи от бъдещия блок в Белене, също ще бъдат погребвани в националното хранилище „Радиана“.

По време на срещата за медиация Жалбоподателите подчертаха, че в проекта е необходимо да има ясна система за мониторинг, за да се контролира видът на отпадъците, които се погребват в хранилището. Жалбоподателите смятат за важно, че освен ДП РАО, чиято главна роля е да изгради безопасно хранилище за радиоактивни отпадъци, компетентните органи по околна среда и за ядрено регулиране трябва да бъдат поканени на обсъжданията. В допълнение, жалбоподателите изразиха също своето недоволство от организирането на обществени консултации за проекта в Крайова, Румъния, и споделиха очакването си за ангажимент от страна на заинтересованите страни, които да се проведат в съответствие с Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст (Конвенция Еспоо).

Жалбоподателите изискаха ЕБВР да ограничи съдействието си за оказване на помощ до погребване на ниско- и средноактивни отпадъци, получени от извеждането от експлоатация на ядрените блокове от 1 до 4.

Жалбоподателите предложиха сформирането на обща международна независима експертна група, която да разгледа геоложките и хидрогеоложките аспекти на площадката. Те вярват, че това е необходимо също и в контекста на видимите климатични изменения, наблюдавани по-специално в последните години. Освен това Жалбоподателите биха желали да съгласуват с ДП РАО съвместен подход, който да позволи по-голяма прозрачност и обществено обсъждане за процеса на медиация и резултатите от него. Жалбоподателите изразиха тяхното желание да продължат процеса на медиация с помощта на Механизма за подаване на жалби, тъй като остават няколко важни проблема, които трябва да се обсъдят и разяснят около хранилището за РАО.

Позиция и предложения от ДП РАО по време на третата обща среща

В отговор на Жалбоподателите, представителите на ДП РАО повторно увериха, че няма основания за безпокойство във връзка с изграждането, бъдещата експлоатация и затварянето на хранилището.

Освен това, Оценката за въздействие върху околната среда(ОВОС) проведена по проекта, не е открила негативни въздействия нито върху околната среда, нито върху хората.

ДП РАО заяви, че проблемите, повдигнати от Жалбоподателите, са детайлно разгледани в ОВОС, която бе предоставена на румънската общественост съгласно добрата международна практика в трансграничен контекст. Те също посочиха, че кумулативните и трансгранични ефекти на хранилището, както и анализът на риска за околната среда и социалният риск, са били представени на румънската общественост по време на общественото обсъждане на Оценка на въздействието върху околната среда, проведено през юни 2016 г. в Крайова. Подробна информация за избора на площадка; геоложки и хидрогеоложки характеристики на площадка „Радиана“; капацитет на хранилището; характеристики на отпадъците, които ще се погребват на площадка „Радиана“, и многобариерната инженерна система на хранилището, са били представени на местната общественост.

Допълнителна информация по безопасност на околната среда и безопасност за населението бе предоставена по време на трите срещи, организирани чрез Механизма за подаване на жалби на ЕБВР.

ДП РАО заяви, че оценките за безопасността на площадката и проекта са разгледани от ядрения регулаторен орган в България и всички необходими разрешения и лицензи са получени, включително одобрение за избраната площадка, одобрение на проекта и разрешение за строителство на хранилището.

ДП РАО е убедено, че всички стъпки за изграждането на НХРАО са в пълно съответствие с националното законодателство, международните стандарти за безопасност и добрите практики.

Съществено значение за ДП РАО има изграждането на доверие на всички заинтересовани страни чрез прозрачност и откритост в комуникацията, със специално внимание към населението в областите, където са разположени неговите съоръжения. В този смисъл представителите на ДП РАО потвърдиха, че са отворени към различни форми на диалог, включително предоставяне на актуална информация за процеса на изграждане, експлоатация и закриване на повърхностното хранилище, организиране на посещения в Информационния център в гр. Козлодуй, провеждане на дискусии, кръгли маси и други форми на информационно-разяснителни мероприятия за повишаване на обществената осведоменост за хранилището. ДП РАО се съгласи с Жалбоподателите, че по-тясното сътрудничество между съответните органи от България и Румъния би могло да допринесе за укрепване на доверието.

Заклучение от третата медиаторска среща

ДП РАО и Жалбоподателите се договориха:

- Да продължат процеса на медиация с помощта на Механизма за подаване на жалби на ЕБВР;
- Да обсъдят потенциални изменения в Рамковото споразумение за медиация;
- Да разгледат създаването на съвместна експертна група за обсъждане на геоложките и хидрогеоложките аспекти на площадката;
- Да насърчават съответните компетентни органи от България и Румъния да подобряват трансграничното сътрудничество във връзка с изграждането и експлоатацията на хранилището;
- Да продължат диалога с ръководството на ЕБВР за намиране на съвместно приемливи решения за изграждането и експлоатацията на хранилището за погребване на отпадъци, получени в резултат на дейностите по извеждане от експлоатация на блокове 1-4, което ще бъде безопасно както за околната среда, така и за населението, живеещо в Румъния и България.